

szerkesztett harmadik kötetének bemutatása szerepel a 2. számban (551–2). Részletesebb ismertetés szerepel szintén a 2. számban az Arcanum Kiadónál megjelent, a névtan számára is felbecsülhetetlen értékű DVD-kről (Az 1715-ös országos összeírás; Az első katonai felmérés: Magyar Királyság, Erdély és a Temesi Bánság; Lipszky: A Magyar Királyság és társországai térképe és névtára; 336–7). – A bibliográfiai összefoglalók tartalmazzák FÁBIÁN ZSUZSANNÁnak a „Pinocchio” magyar fordításaiban szereplő tulajdonnevekről írott két tanulmányának adatait (580, 745).

FÁBIÁN ZSUZSANNA

ÖSTERREICHISCHE NAMENFORSCHUNG 33, 34 (2005, 2006)

Főszerkesztő: HEINZ DIETER POHL

Institut für Sprachwissenschaft, Universität für Klagenfurt.

Praesens Verlag, Klagenfurt.

2005/1–2. 146 lap, 2005/3. 118 lap; 2006/1–3. 204 lap

1. Az Österreichische Namenforschung 33. évfolyama két füzetben (2005/1–2. és 2005/3), 34. évfolyama egyben (2006/1–3) jelent meg. A folyóirat 1999–2004 közötti számainak ZELLIGER ERZSÉBET recenzálta (Névtani Értesítő 2006. 28: 293–296). Az utóbbi két évfolyam három számában 19 tanulmány olvasható; többségük helynevekkel foglalkozik.

2. PETER ANREITER az Innsbruck környéki *Lans* és *Navis* helynevek eredetét igyekszik feltárni (2005/1–2, illetve 2005/3), de foglalkozik az *-i(t)z* végződésű, ám nem szláv eredetű ausztriai helynevekkel is (2005/3). FRITZ FRHR. LOCHNER VON HÜTTENBACH adattáraiban előbb két részben Weiz (2005/1–2. és 2005/3), majd Liezen politikai kerület (2006/1–3) helyneveit vizsgálja. MICHAELA ČORNEJOVÁ a 11–13. századból adathozható, *-any* végződésű cseh helyneveket veszi sorra (2006/1–3), és arra a következtetésre jut, hogy ugyan megállapítható az eredeti *-as* végződés *-an(y)*-ra való változása, de a pontos folyamatot a vizsgált kb. 120 adat alapján nem lehetett föltárni. OTMAR WEBER Oberndorf helység történetének leírásával (2005/1–2) igazolja, hogy egy-egy név eredetét nem tárhatjuk fel pusztán mechanikusan: ugyanis bár e helység nevének jelentése 'felsőfalú', a mai település mégis a hajdani 'alsófalú' helyén található. Hasonló tanulságokat fogalmaz meg DIETHER SCHÜRR is (2006/1–3), aki Innichen helység történetéhez újított új adatokat, s ezek a név fejlődésének folyamatát is új megvilágításba helyezik. A régi és az új névmagyarázatokot ütközteti PETER ANREITER tanulmánya (2006/1–3), amely a VIBIUS SEQUESTER „*Libellus geographicus*” című munkájában fellelhető víznevek egy részéhez kapcsolódó antik elképzelések mellett a névkutatók mai álláspontjának megfelelő értelmezéseket is megadja. A helyneveket vizsgáló tanulmányok körébe sorolható SILVIO BRENDLER elméleti fejtegetése (2005/1–2), melyben PETER ANREITERnek ugyanebben a folyóiratban megjelent korábbi tanulmányaira (1999/1–2; 2003/1–2) hivatkozva pontosítja az *izonímia* terminust: a referenciális-funkcionális azonosság fogalmát is beleépíti a definícióba, ezzel teljesen elkülönítve az *izonímiát* az etimológiai *izogéniától*.

3. Személynévi témájú a tanulmányok harmada. ANGELA BERGERMAYER (2005/1–2) a középkori Ausztria szláv személyneveit vizsgálja, s megállapítja, hogy a 11–15. századból csak viszonylag kevés szláv eredetű személynév adatolható. Ez nem az ausztriai szlávtság eltűnésére utal, hanem arra, hogy a szláv nemzetiségűek is gyakran német nevet kaptak, hiszen azok előkelőbbnek és előnyösebbnek számítottak a német nyelvű környezetben. DURSUN ZENGİN előbb a német és a török névadási hagyomány történeti változásait tekinti át (2005/1–2), majd a két nép utónevei eredetének körét hasonlítja össze (2006/1–3). Fő különbségekként egyrészt azt emeli ki, hogy míg a német nevek elvesztették transzparenciájukat az idők során, a török nevek jelentése máig érthető. Másrészt a törökben a némettel szemben nemcsak melléknevek vagy főnevek válhattak névvé, hanem igék, sőt egész mondatok is. GUNTRAM A. PLANGG néhány tipikus dél-tiroli családnevet vizsgál (2005/3), ANNA L. STAUDACHER pedig korábbi témáját, a Bécs környéki zsidók személyneveinek kutatását folytatva a héber vagy jiddis eredetű utónevek némettel való felcserélésére irányuló, a 19–20. század fordulóján benyújtott kérvényeket mutatja be (2005/3). Tanulmányát az alsó-ausztriai levéltári adatok alapján jegyzetelt lista egészíti ki, amelyben a megváltoztatott neveket és a helyettük fölvetettek állítja egymás mellé. A következő évfolyamban a szerző szintén e korszak névváltoztatásairól ír: olyan eseteket mutat be, amelyekben kirekesztő és gúnyos hangulatú nevek megváltoztatását kérvényezték zsidó és nem zsidó vallású személyek (2006/1–3).

4. Az egyéb névtípusokat vizsgáló írásokat a folyóirat most recenzált számaiban HELMUT WEINBERGER tanulmánya (2005/1–2) képviseli, az antik és a 17–18. században kialakított csillagképek nevének és azok denotátumainak kapcsolatát állítva előtérbe. Az írói névadással egy nem tudományos igényű írás foglalkozik: Mario Fortunato olasz író vall egy interjúban (2005/1–2) arról, hogyan talál nevet főhőseinek, illetve miért nem árulja el a legtöbb esetben a családneveket vagy a helyszínek nevét.

5. A folyóirat két évfolyama egyetlen recenziót közöl: a 2005/1–2. füzet a „Névtípusok és azok kutatása” című munka bemutatásával zárul, amely egyben tisztelgés Karlheinz Hengst előtt 70. születésnapja alkalmából.

KOZMA JUDIT

ONOMASTICA 50. (2005)

Főszerkesztő: KAZIMIERZ RYMUT

**Komitet Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk,
Instytut Języka Polskiego PAN, Krakow, 391 lap**

1. Az Onomastica 50. száma jubileumi kiadás, így a kötetet öt beszámoló, ismertető vezeti be: KAZIMIERZ RYMUT a periodika történetét (5–9), RUDOLF ŠRÁMEK a lengyel névtan helyzetét (11–21), EWA RZETELSKA-FELESZKO pedig a névtanosok munkáját és a névtan helyzetét (23–9) mutatja be. WŁADYSŁAW LUBAŚ a múltbeli eredményeket és a